

Цифрова економіка України в контексті інтеграції до цифрового ринку ЄС

Фат'янов Данііл Володимирович,
PhD, доцент кафедри міжнародної
економіки і менеджменту
daniyil.fatyanov@hneu.net

У ХХІ столітті цифрова трансформація стала визначальним чинником глобальних економічних процесів. Цифрові технології проникають у всі сфери суспільного життя — від державного управління та освіти до фінансів і виробництва, формуючи нову парадигму економічного розвитку, засновану на даних, інноваціях та мережевій взаємодії [1]. Саме цифрова економіка сьогодні виступає основним рушієм підвищення конкурентоспроможності держав, оскільки забезпечує швидкість комунікацій, прозорість ринків і створення нових бізнес-моделей.

Для України цифровізація є не лише технологічним процесом, а й стратегічним напрямом модернізації держави та інтеграції до європейського простору. У межах Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом передбачено поетапне наближення до стандартів ЄС, у тому числі у сфері цифрової економіки, електронного врядування, захисту персональних даних, електронної комерції та кібербезпеки [2]. Цей процес безпосередньо пов'язаний із створенням Єдиного цифрового ринку ЄС (Digital Single Market) — ініціативи, спрямованої на усунення бар'єрів для вільного руху цифрових товарів, послуг та інновацій між країнами-членами.

Важливим чинником прискорення цифрових змін в Україні стало створення Міністерства цифрової трансформації та запуск екосистеми «Дія», що втілює європейські принципи відкритості, ефективності та зручності державних сервісів [3]. Успіх цих проєктів демонструє, що Україна здатна не лише переймати, а й творити інноваційні рішення, сумісні з європейською моделлю

цифрового врядування. Водночас цифрова трансформація має не лише технологічний, але й глибокий соціально-економічний вимір: вона впливає на ринок праці, структуру зайнятості, освітні системи та якість життя громадян.

В умовах воєнних викликів і повоєнного відновлення цифрова економіка постає ключовим інструментом забезпечення стійкості держави, збереження людського капіталу та залучення міжнародних партнерів до модернізації економічної інфраструктури. Тому аналіз інтеграційних процесів України у цифровий ринок ЄС є надзвичайно важливим для формування ефективної політики цифрового розвитку, здатної забезпечити поступове входження держави до європейського цифрового простору.

Європейський Союз розглядає цифрову трансформацію як один із ключових чинників сталого розвитку та підвищення глобальної конкурентоспроможності. У межах Програми цифрового десятиліття Європи (Digital Decade 2030) визначено стратегічні цілі, які передбачають досягнення цифрового лідерства в чотирьох напрямках: розвиток цифрових навичок населення, розбудова високоефективної цифрової інфраструктури, цифровізація бізнесу та державних інституцій. Важливим завданням ЄС є створення єдиного цифрового ринку (Digital Single Market) — простору, у якому спрощено доступ до цифрових товарів, послуг і технологій для громадян і підприємств, а також забезпечено високий рівень довіри до обігу даних.

Інтеграція України до цифрового ринку ЄС передбачає гармонізацію національної політики з європейськими стандартами у таких ключових сферах, як електронна ідентифікація та довірчі послуги (регламент eIDAS), кібербезпека (Директива NIS2), захист персональних даних (GDPR), електронна комерція та цифрові послуги (Digital Services Act, Digital Markets Act). Впровадження цих норм сприятиме підвищенню довіри до українських цифрових сервісів, розширенню транскордонної співпраці та створенню передумов для повноцінної участі українських компаній у європейському цифровому просторі.

Протягом останніх років Україна демонструє відчутний прогрес у розвитку цифрової економіки. Створення Міністерства цифрової трансформації та

ухвалення Стратегії цифрової трансформації України до 2030 року визначили системний підхід до цифровізації державного управління, бізнесу та суспільства. Платформа «Дія», електронні сервіси державних послуг, розвиток відкритих даних, впровадження електронного підпису, онлайн-реєстрація бізнесу та електронне голосування стали символами переходу до цифрової держави нового типу [4].

Крім того, Україна активно долучається до європейських ініціатив і програм — зокрема, до Horizon Europe, Digital Europe Programme, EU4Digital, Eastern Partnership Digital Initiative. Це дозволяє розвивати цифрові інновації, створювати спільні проекти у сфері штучного інтелекту, кібербезпеки, хмарних обчислень і розвитку електронних послуг.

Разом із тим процес інтеграції до цифрового ринку ЄС супроводжується низкою викликів. По-перше, спостерігається територіальна нерівномірність розвитку цифрової інфраструктури: у великих містах наявна розвинена мережа інтернет-зв'язку та цифрових сервісів, тоді як у сільській місцевості рівень доступу до цифрових технологій залишається обмеженим. По-друге, існує потреба у підвищенні рівня цифрової грамотності населення, особливо серед представників державного сектору та людей старшого віку. По-третє, нормативно-правова база України ще не повністю узгоджена з європейським правом у питаннях захисту даних, регулювання електронної комерції, використання штучного інтелекту та цифрових платформ.

Важливим також є питання фінансової підтримки цифрових проєктів. Українські стартапи мають високий інноваційний потенціал, однак стикаються з обмеженим доступом до венчурного капіталу, грантів та європейських інструментів фінансування. Для подолання цього бар'єра необхідно створювати спільні інноваційні хаби, які б об'єднували університети, бізнес і державу у процесі розроблення технологічних рішень, спрямованих на європейський ринок.

Суттєвою перевагою України є наявність потужного ІТ-сектору, який входить до п'ятірки провідних експортних галузей країни. Українські компанії

активно співпрацюють із європейськими партнерами у сферах розроблення програмного забезпечення, кібербезпеки, блокчейн-технологій і фінтеху. Це створює сприятливе середовище для інтеграції українських розробок у європейський цифровий простір і формування спільної інноваційної екосистеми.

Ще одним перспективним напрямом є розвиток цифрової освіти. Підвищення цифрової компетентності громадян, зокрема через національну програму «Дія.Цифрова освіта», відповідає пріоритетам Digital Decade 2030, згідно з якими до 2030 року щонайменше 80 % громадян ЄС мають володіти базовими цифровими навичками. Розвиток цифрових компетентностей є необхідною умовою для залучення громадян до економіки знань і забезпечення соціальної інклюзії в цифровому середовищі.

Формування цифрової економіки України в контексті інтеграції до єдиного цифрового ринку ЄС є складним, але перспективним процесом. Він потребує комплексного підходу, що поєднує законодавчу адаптацію, розвиток інфраструктури, інвестиційну підтримку, інноваційний потенціал та цифрову освіту. Успішна реалізація цих напрямів сприятиме побудові відкритого, безпечного та інклюзивного цифрового простору, сумісного з європейськими стандартами.

Подальший успіх цього процесу залежить від системної державної політики, міжнародного співробітництва та розвитку людського капіталу. Використання найкращих практик ЄС дозволить Україні не лише інтегруватися до цифрового ринку, а й посилити власну роль у формуванні цифрового майбутнього Європи.

Список використаних джерел

1. Schwab, K. The Fourth Industrial Revolution. – Geneva: World Economic Forum, 2017.
2. Угода про асоціацію між Україною та ЄС від 27.06.2014. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
3. Міністерство цифрової трансформації України. Офіційний сайт. – URL: <https://thedigital.gov.ua>
4. Кабінет Міністрів України. Стратегія цифрової трансформації України до 2030 року. – Київ, 2021.